

Olšová Vrata

Vítkova Hora a další výletní místa v okolí Olšových Vrat patřila k velmi oblíbeným

Olšová Vrata (něm. Espentor) je nejvýše položená část našeho města. Jde o náhorní plošinu zhruba 4,5 kilometru jihovýchodně od centra v nadmořské výšce mezi 572 a 641 m/m. Nejvyšším vrcholem je Vítkova hora (641 m/m). Celková rozloha je mezi městskými částmi jedna z největších, měří 1223 hektarů, z toho však 62,3 procenta tvoří lesní půda. V jejich katastrálním území leží také městská část Hůrky. V Olšových Vratech je evidováno 175 domů a trvale zde žije 353 obyvatel.

Podle kronikářů je nesporné, že název Olšová Vrata byl odvozen od vrat kostela sv. Kateřiny. Starý německý název původní vesnice Espentor však odpovídá překladu osiková nebo také topolová vrata, případně brána. Osik rostlo v okolí skutečně hodně, ale pů-

vodně prý zde rostla i spousta olší. Je možné, že v dobách českého osídlení se vesnice skutečně jmenovala Olšová Vrata, ale němečtí osadníci pak kvůli osikám název změnili nebo se při překladu spletli. Vyloučeno ale není, že to bylo později obráceně. Jedna z verzí o původu dnešního názvu je, že po od-

sunu Němců české úřady název z němčiny chybně přeložily. V každém případě byla ves nazvána podle dřeva, z něhož byla vyrobena kostelní vrata.

Místní muži chodili jako průvodci

Nejstarší písemná zmínka o obci je z roku 1246, tedy více než sto let před založením Karlových Varů. Vesnice byla od počátku významná svojí polohou. Ležela na obchodní cestě z Bavor do Prahy, a protože cesta vedla hustými lesy a nebezpečnými bažinami, část mužů z vesnice se živila jako průvodci obchodních výprav. Zrádné bažiny a husté lesy obklopují Olšová Vrata dodnes, místní ale medvěďáře obchodníkům ani průvodce delegacím nedělají. V centru obce je kulturní

Kostel sv. Kateřiny, podle jehož vrat vznikl název obce

Místní škola kolem roku 1930, kdy v obci žilo přes 800 obyvatel

Z průčelí letiště vyčnívala třípodlažní prosklená věž s hodinami, dokončená roku 1935

památkou, původně hřbitovní kostel sv. Kateřiny, patronky úrody a domácích zvířat, připomínaný již v roce 1257 jako farní a pak ještě v roce 1352. Byl původně gotický, koncem roku 1500 byl přestavěn a v letech 1838 až 1843 ještě barokně upraven. Uvnitř hranolové zvoničky je zavěšen menší zvon z roku 1843. Šindelová krytina byla nově pořízena v roce 1972. Kolem kostela je původní ohradní zeď z lomového kamene oválného půdorysu, která je zesílena opěrnými pilíři.

Žili tu vyhlášení zelináři

Původně to byla ryze zemědělská obec. V roce 1654 je zde zaznamenáno 30 rodin domkářů, chalupníků a sedláků, kteří obhospodařovali 180 strychů polí, lesa a dokonce vinic. Výměra polností byla v přepočtu zhruba 60 hektarů. Olšová Vrata byla v údolních lázních vyhlášena pěstováním báječného a chutného zelí. Mělo mezi trhovci stejnou pověst jako známá Doupovská jablílka, ozdoba každoročního konce sezony. V centru Olšových Vrat je jako památka

na tradici zelinářů umístěn kříž s reliéfem patronky úrody a domácích zvířat. Obyvatel v obci léty nepřibývalo. V roce 1845 zde v 59 domech žilo 321 obyvatel, historicky nejvyšší počet domů a obyvatel zaznamenala Olšová Vrata v roce 1910, kdy měla obec 83 domů a 871 obyvatel. Od 15. dubna 1939 po novém uspořádání župy Sudety byla dosud samostatná obec Olšová Vrata součástí městského okresu Karlovy Vary. Po vytvoření tzv. Velkých Karlových Varů měla od 1. července 1939 v 25členné radě města Olšová Vrata jednoho svého zástupce. V posledních letech počet obyvatel kolísal mezi 261 v roce 1991, 353 v roce 2002 a 392 v roce 2008. Počet obydlených domů je uváděn 175.

Největší chloubou: letiště

Obec proslavily nejvíce místní letiště a golfový areál. Letiště se nesmělo uvádět od padesátých let 20. století jako Olšová Vrata, ale jen Karlovy Vary. V tu dobu zde místo boeingů startovaly na narušitele migy a ranvej střežila vrtulníková letka.

Chudá zemědělská obec měla jen blátivé cesty

Místní obchod, kde přijímali objednávky na znamenité zelí

Letiště, ležící mezi kótou Vítkův vrch a vesnicí Olšová Vrata, se rodilo zdoluhavě. Karlovarští radní konzultovali již v roce 1925 s městskou radou Mariánských Lázní, jak vybudování urychlit. Zatímco na katastru Skláře zahájila již v roce 1926 firma Avia, zaregistrovaná jako M. Bondy a spol. Praha, leteckou dopravu, Karlovarští hledali dál až do roku 1927 nejvhodnější lokalitu. Podle plánu z roku 1926 mělo být letiště původně ve Dvorech vedle dostihové dráhy. Experti z Chemnitzu to naštěstí nedoporučili, a tak čs. stát odkoupil až v roce 1929 prvních čtyřicet hektarů v Olšových Vratech. Na travnatou plochu dosedl první letoun 4. května 1929. Od roku 1931 bylo letiště sice provozuschopné, ale chyběla mu přijímací budova, celní, pasová i dopravní služba. Chyběl také hangár, ačkoliv jeho projekt vypracoval již roku 1930 akademik Stanislav Bechyně a studii odbavovací budovy o rok později karlovarský architekt Rudolf Weise. Návrhy nebyly radnicí přijaty. Nakonec byla v říjnu 1931 pověřena zpracováním projektu firma

Letiště zahájilo provoz o šest roků dříve než pražská Ruzyně. V prvních letech se sem létalo z letiště Kbely

O plánech na letiště se radní města dohadovali tři roky, než povolili postavit odbavovací halu, věž a hangár na letadla.

Oblíbené výletní místo Vítkova hora na nejvyšším pahorku Olšových Vrat

Zahradní restaurace byla cílem nedělních vycházek a výletů

Někdejší restaurace Zeppelin u koupaliště Krach za Olšovými Vraty

pražského inženýra Jana Blažka. Výstavba dráhy se zpozdila a skončila na Vánoce 1931. Přesto byla 19. července 1932 zahájena přímá linka KV–Praha a zpět. Teprve když dokončili osm metrů vysoký hangár o rozměrech 36,5 x 27 metrů, bylo letiště 17. června 1933 uvedeno do plného provozu. Po třech letech bylo zařazeno do evropské sítě a v letech 1937–38 mělo spojení s 11 městy. Za války okupovala letiště stíhací pilotní škola Luftwaffe. V roce 1946 byl provoz obnoven a v letech 1952–1960 dostalo letiště 2150 metrů dlouhou betonovou dráhu. Od roku 1965 byl provoz celoroční a díky 25metrové řídicí věži, radiomajáku a dalším modernizacím získalo letiště 10. května 1989 mezinárodní statut. Od 1. července 2004 ho bezúplatným převodem od státu získal Karlovarský kraj, který do roku 2010 stihl tři etapy modernizací za 300 milionů Kč. Na letišti s novou halou mohou přistávat Boeingy 737 i Airbusy 320 o hmotnosti až 75 tun.

Tradice golfu zde má 107 let

Již od roku 1904 měly Karlovy Vary devítijamkové hřiště o rozloze 2,3 hektaru v prostoru dnešního Gejízřparku. S růstem popularity golfu začali radní v roce 1928 uvažovat o vybudování nového hřiště s 18 jamkami. Městskou radou byli požádáni o pomoc při výběru lokality dvě golfové legendy: vídeňský Čech ing. F. Gross z Inter Clubu Country ve Vídni a francouzský architekt polského původu C. Noskowski. Ten přizval ještě specialistu na stavbu jamkovišť Paula Varina. Pod jeho vedením bylo osmáctijamkové hřiště dostavěno v roce 1933. Teprve 30. července 1935 bylo slavnostně otevřeno tehdejšími karlovarskými starostou A. Schreiterem. O udržování tradice dnes pečuje a. s. Golf Resort, která vznikla v roce 1996 spojením několika karlovarských firem a od roku 2004 je majitelem areálu.

Býval tu ráj štamgastů

Na dohled od letiště i Olšových Vrat stojí kdysi velmi oblíbené výletní místo Vítkova hora. Na pahorku se stejnojmenným hotelem bývala výletní restaurace, kam mířili hosté zdaleka. Již v roce 1888 stála ve výšce 641 m/m. dřevěná vyhlídková věž, která se však do dnešních dnů nedochovala. Místo ní se tyčí u hotelu radiomaják pro navádění přistávajících letadel. Další vyhlášená restaurace se jmenovala Zeppelin a v roce 1943 lákala labužníky poblíž dnešního koupaliště Krach. Měla rozlehlou zahradní restauraci pod korunami borovic.

Autor: Jaroslav Fikar

Fotografie z archivu Františka Webera